

"EDINOST"
izhaja po trikrat na teden v šestih izdanjih ob torkih, četrtkih in sobotah. Zjutranje izdanie izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Območno izdanie stane: za jeden mesec L. 1.40, inven Avstrije L. 1.40 za tri meseca L. 2.60, za pol leta L. 3.40, za vse leto L. 10. — Na naročbo brez pribložene naročnine se rešimo ozir.

Posamečno število se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2 nr., v Gorici po 3 nr. Sobotno večerno izdano v Trstu 3 nr., v Gorici 4 nr.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorško.

Oglasni se račune po tarifu v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsegava navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javne zavahale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbji.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina, reklamacije in oglase spremoma upravnosti ulica Caserma 13. Odprte reklamacije so proste poštino.

"V edinosti je mod."

Nujno vprašanje.

Je že tako: dokler se človek trudi, dela in si prizadeva na tem božjem svetu, je v vedni nevarnosti, da ne bi se pomotil in grešil — često v svojo lastno, veliko škodo. To resnico nam je opazovati v zasebnem, javnem, gospodarskem — zlasti pa v političkem življenju. Kako radi se izjavljivo človeku viščuti, da je v navadnem, zasebnem življenju? Misliš si, da si zasnoval vso stvar Bog več kako dobro, tako, da se ti dober vesek vidi neizogiben. A konec vsemu je mnogokrat tak, da si dosegel ravno nasprotno od tega, kar si hotel dosegli. Tej pričasni pa se smemo čuditi; naravna posledica je okolnosti, da naši modi in naša sposobnosti niso v pravem razmerju z našo dobro voljo. Naša volja je često najbolje, vendar pa le redko kdaj dosegemo vse to, kar smo hoteli; to pa zato, ker naš človeški um ni tako bister, da bi že v naprej mogel videti vse zaprake, katero se postavlja na pot naši dobri volji. Hoteli računati, delati načrte: to je jedno; a izvršiti in dovesti do cilja: to je zopet drugo. Človeku je že usojeno tako, da se bode motili v bode grešili, dokler bode stal svet po božji Pravidlosti.

Ako pa že navaden človek v svojem malenkostnem vsakdanjem življenju kaj lahko greši in se moti v svojih računih, koliko težavno načelo imajo oni, ki stoje na čelu očim skupinam ljudij, strankam in narodom, oziroma, ki so prevzeli ogromno načelo skrbeti za raznovrstne, gmotne in duševne, dragocene koristi teh skupin — oni, katerim je dolžnost, misliš in skrbeti za tisoče drugih. Vsi oni torej, kateri so se ali po svojih duševnih vrtilah, ali po svojem značaju, ali po svojem navdušenju in prepirjanju za pošteno stvar, ali morda tudi po osebni ambiciji prerili na mesto političnih vodij: vse oni nosijo volikansko odgovornost; njih odgovornost ne izvira toliko iz materialne velikosti načela, kojo so si nadeli, ampak veliko več iz nevarnosti, da ne bi grešili, da ne bi se pomotili v svojih računih. Zato pa naj se ne rije na čelo, kogar ne dičijo izredne duševne sposobnosti in kdor se ne more ponositi s toli bistrim vidom, da more računati s tisočimi nepredvidnimi zaprakami, slučajnostmi in nasprotstvji, s kojimi se mu bode boriti pri izvrševanju tega ali onega načrta. A še pred talentom treba političkemu voditelju — dobré volje in dobrega namena. Kajti jedina dobra volja in dobrí nameni mu določata pot, po kateri mu je hoditi, talent in sposobnost pa imata le namen skrbeti za to, da vse ne zdrne s določeno poti. Dobra volja in pošteni namen mu kažejo s velikim

pratom na cilj, zmožnosti njegove pa so le sredstvo v dosegaju tega cilja.

To tacih premišljevanj smo prišli motreč naš politični položaj in opazujot takto voditeljev slovenskega naroda. In ko govorimo o naših voditeljih, spomniti se moramo — hočeš ali nočeš — najpopred grofa Hohenwarta, te velike zagonek v političnem življenju. Kako radi se izjavljivo človeku viščuti, da je v navadnem, zasebnem življenju?

Tu vas v prvi vrsti nadleguje vprašanje, kaj je prav za prav tega moža privelo na odlično mesto voditelja naroda slovenskega? Ali sodi ta mož na mesto našega voditelja? Na to vprašanje moramo odgovoriti z odločnim: Ne! Pripravljeni smo že na to, da nam obozavatelji tega moža navedejo cele vrste argumentov visokorodnemu gospodu grofu v prilog, govorili nam bodo o državniški nadarjenosti, o visokem ugledu navzgor, o njega odličnih zvezah, o velikem uplivu v najboljših krogih, in o njega — dosedanjih zaslugah.

Nadarjenosti, ugleda in odličnih zvez nobemo tajiti; drugače pa je z zaslugami za našo narodno stvar, s pozitivnimi zaslugami namreč! O teh ne vedo ničesar niti njegovi najnavdušenješi čestileci. Vse, kar nam veda povedati prijatelji gospoda grofa o njega „zaslugah“, je to, da je on in le on preprečil nevarnost, da niso dobili vse oblasti v roke naši najhujši nasprotniki — nemški liberalci. To bi bilo nekaj — ali oprostite, to je zgolj negativna zasluga, a tako negativno delovanje nas ne more dovesti do cilja — do naših pravic, do jednakopravnosti, do osigurenja našega narodnega obstanka. Mi potrebujemo pozitivnega programa in pozitivnega delovanja v izvršenje tega programa.

O takem pozitivnem delovanju za naše národne pravice, o navdušenem potovanju za izvršenje národne jednakopravnosti ni pri gosp. grofu Hohenwartu ni duha ni sluga. Od političkega vodja slovenskega smo moramo in moramo zahtevati, da se ne briga samo svojim okrajem, ampak za vseukupni položaj naroda. A kajdej ste že čuli, da bi se grof Hohenwart oglašil v prilog primorskih Slovencev, kajdej ste čuli, da bi bil povadignil za svoj glas o neopisni materialni in politički bedi naših tužnih Istranov? Nikdar!

Pozitivnih zaslug ne vidimo nikjer — pač pa so nam neprestano pred očmi grozno pri političkem vodji neodpušljive zmotne, s katerimi je gospod grof presenetil vse misleči svet na večer svoje političke karijere. Na vse zadnje je tudi pri národnem in političkem vodji odpustljiva vsaka zmota, ako se je pomotil v računih v odigled povsem

novemu položenju: ako mu je bilo računati z novimi, nepoznanimi in nenadno nastopivimi činitelji. V takih položenjih ne smemo biti preostri sodniki — človek greši, dokler živi in se trudi.

Za grofa Hohenwarta ne velja to opravičenje: vstavljali nam koalicijo, grešil je veden, kajti poznal je prav dobro neizprosno nasprotstvo do slovenskega naroda — torej njegovih volilcev —, pri onih, s katerimi se je zvezal; proglašil je v sporazumljenu z našimi in nekdanjimi njegovimi nasprotniki načelo, o katerem mu je moralno biti znano, da mora provzročiti naš narodni pogin, ako se mu ne upremo z vsemi silami: proglašil je načelo o ohranitvi sedanje „nastodne posesti“, o ohranitvi — večno krivice.

Ako se torej vprašamo, da li gosp. grof — po vsem tem, kar se je dogodilo od meseca oktobra sem — še sodi na mesto voditelja naroda slovenskega, moramo odgovoriti, da ne! Ne primanjkuje mu zmožnosti, ugleda in vpliva za to; ali nekaj drugega pogrešamo pri njem, kar je temeljna podlaga delovanju dobrega narodnega in političkega vodje: dobré volje in dobrih namenov. Kaj nam nasnejo njegove zmožnosti, njegov ugled, njegove zvezhe, ako jih pa ne vede vporabit našem v prid?

Kjer ni dobre volje, kjer ni dobrih namenov, tam značijo talent, spretnost in vpliv popred nevarnost nego korist.

Celotni nemški konservativci — katerim vendar ne gre toliko za kožo, ker jim ni treba poštovati národní moment — jeli so se baviti z vprašanjem, ali grof Hohenwart še sledi na mesto vodja konservativcev? In glaseno in glasnoje odmeva iz tabora konservativcev: Ne, ne! In ako so že nemški konservativci jeli majati z glavami, potem jo nam Slovencem stokrat veča dolžnost, da se vprašamo: s memo-li usodo naroda slovenskega še nadalje pustiti v rokah grofa Hohenwarta in ali kaže našim zastopnikom, da se še nadalje pokore vodstvu v tega moža? Mi smo že odgovorili na to vprašanje po svoji vesti in prepirjanju, istotako naj storijo tudi drugi, kajti to vprašanje je zaslužno, akutno.

Poslanica biskupa Posilovića o staroslovenski liturgiji.

(Konec.)

Ta slovenski misal tedaj, (kojemu je v novem izdauju naslov: „Rimski misal, slovenskim jezikom, Presv. G. N. Urbana Papi VIII. povoljenjem izdan. Missale Romanum,

Slavonico idiomate ex Decreto Sacrosanti Concilii Tridentini restitutum, S. Pii V. Pontificia Maximi iusse editum, Clementis VIII. Urbanii VIII. et Leonis XIII. auctoritate recognitum Romae ex typographia polyglotta S. Congregationis de propaganda fide. 1893.“) uvajamo v Našo dijecezo Šenjko in Modruško kot jedini zakoniti misal slovenskim jezikom za službo božjo, naj bodo ona svedana, ali samo peta, ali tiba. In zapovedujemo vsem svečenikom Naših dijecez, da ga porabijo čim prej morejo, posebno za svedano, ali peto sv. mašo (mesto dosedanjega ščaveta z običnim hrvatskim jezikom, spojega z latinskim misalom).

Ko se to popolnoma iz vseh strani izvede, zabranjeno je, da vam rabi pri sv. maši ščavet, ali obični jezik hrvatski; niti se ne sme močati latinski jezik boditi s hrvatskim ali staroslovenskim v istej maši. Gledo jezik mora biti vsega maša ali slovanska ali latinska.

Ne zabranjujemo namreč čisto latinsko mašo, z latinskim misalom, kakor je došla od davno v rabo v Naših dijecezah, nego hočemo, da se tudi nadalje vadrži, in vse svečeniki Naših dijecez so dolžni tuli za naprej naučiti se latinsko mašo ter jo večkrat v letu tih čitat zato, da bodo tudi v drugih krajih izven Naših dijecez, kjer ne obstaja privilegij staroslovenskega jezika, lahko čitali sv. mašo latinski.

Ko smo ustanovili to kot pravila za hočeno, treba nam izdati še gledo izvajanja potrebnih odredb.

1. Poskrbeli smo sami, da se pripravi in polje vsake pojedine župnije vsej jeden iztis novega izdania slovenskega misala. Župniki (administratorji) dolžni so ta misal sprejeti, uvrstiti v inventar, čuvati in v porabo uvažati.

Za večino župnij ne more biti samo po jedem iztisok. Hvala Bogu, tiska so isti misal z nova. Ker pa ne vemo v koliko iztisih in za kojo kraje, zabranjujemo, — da ne primanjkuje Našim dijecezam saj to, kar že imajo, — pod osobno odgovornost župnikom (administratorjem), prodati ali sploh odstraniti tudi jeden sam eksemplar, ki so poslani na imo dotične župnije. Tako zahievamo tudi od onih dijecezanskih duhovnikov, ki so prejeli iztisok na svoje imo in na svoj osobni trošek, da ga ne prodajo brez Našega dovoljenja izuzemši kaki cerkvi naših dijecez.

2. Ta slovenski misal ima se uporabiti v vsakej župniji, čim prej se more. Težave dela nekoliko jezik, ali mnogo več čitanje glagolskih pismen. V polaganje temu oskrbi-

in pridela se na njih v obilju pčenice in koruze. Na njih pasejo neštevilne črede bistrognih gazel, tenkovolnatih ovac. Nimam besed, da bi izrazil Allahu vsej najskromnejši del svoje hvaležnosti, kateri je z radodarno roko izlil na mojo deželo svojo milost. Venec njegove milosti pa smatram to, da mi jo daroval dve prekrasni, čisti, nedolžni, jasni kot spomladno jutro, ljubljeni hčerki. Ne pritožujem se proti volji božji, da nimam potomcev možkega spola. Sodba Allaha je nemiljiva, in mi ne smemo imeti o njej nikakega muenja. Sedaj, brat moj, prosim to, da me poslušaš in naravnost odgovarjaš z lastno pravijočnostjo. Že mnogo mlajev (novoluni) slišal sem o tvoji slavi in o dostenostih, veličastvu, možtvu in kreposti tvojih sinov. Ne budem govoril o tem, da ne mino dan, da ne bi splošna govorica hvalila tebe kot vladarja in očeta. Te lastnosti so me tudi preverile, da se bodeč čutil popolnoma srečnega, ko zagledaš srečo svojih sinov, in glej, jaz sem se odločil, osobno zaupati ta služ. Priznavam da to, kar sem slišal, ne sestavlja niti polovico vsega. Imenom Allaha te prosim,

in prideš se na njih v obilju pčenice in koruze. Na njih pasejo neštevilne črede bistrognih gazel, tenkovolnatih ovac. Nimam besed, da bi izrazil Allahu vsej najskromnejši del svoje hvaležnosti, kateri je z radodarno roko izlil na mojo deželo svojo milost. Venec njegove milosti pa smatram to, da mi jo daroval dve prekrasni, čisti, nedolžni, jasni kot spomladno jutro, ljubljeni hčerki. Ne pritožujem se proti volji božji, da nimam potomcev možkega spola. Sodba Allaha je nemiljiva, in mi ne smemo imeti o njej nikakega muenja. Sedaj, brat moj, prosim to, da me poslušaš in naravnost odgovarjaš z lastno pravijočnostjo. Že mnogo mlajev (novoluni) slišal sem o tvoji slavi in o dostenostih, veličastvu, možtvu in kreposti tvojih sinov. Ne budem govoril o tem, da ne mino dan, da ne bi splošna govorica hvalila tebe kot vladarja in očeta. Te lastnosti so me tudi preverile, da se bodeč čutil popolnoma srečnega, ko zagledaš srečo svojih sinov, in glej, jaz sem se odločil, osobno zaupati ta služ. Priznavam da to, kar sem slišal, ne sestavlja niti polovico vsega. Imenom Allaha te prosim,

Džaffar, poseti me; usodo svojih hčerja izročam v tvoje roke. Ako bude volja božja, dovoli ti v njih zakon s tvojimi sinovi, in vkupe bodeva pestovala vnuke. Oprosti mi mojo nedolžno prevaro. Glej, jaz nisem oni, katerim so moč tukaj smatrati.

S temi besedami odtrgal je Gjulindžar-Sara neopaženo z roko sivo brado in stal je pred poslušalcem mož v polnem razvitu sil in krasote.

Gin en do skrajnosti stopil je Džaffar k njemu:

— Ganil si me do solz, je reklo; — blagoslovjena budi ura, bratec moj, ko si se spomnil posetiti me. Čuva naj nad teboj in nad tvojimi hčerami neutrudljiva roka Allaha. Rečem ti, da sem tudi jaz mnogo slišal o tebi, hčerah in carstvu tvojem. Tako jo volja božja. Izpolnena bodi volja Allaha! zavrnil je in objel plakajočega Gjulindžar-Sara.

Ni se kesal kan v izbiri. Dolgo razvitala se je Mervska oaza pod razumnim vladanjem njegovih sinov in njih krotkih žen.

S. J. Kogej.

PODLISTEK.

Gjulindžar-Sara.

— Vstočna legenda G. P. Millerja. — (Konec.)

— Tvoja volja jo meni sveta, odgovoril je ta, vzel v roke saaz in nadaljeval pesem. Sedaj je pel ali boljše deklamoval z godbo svojo žalost radi tega, da sta kanova sinova, ta kras in ponos Merva, dosegla ono starost, ko mora družica življenja sestavljati neoločljivo celoto z njima, da pa takih družic nemata še.

— Ubogo človeštvo, je vzkliknil, — ti izgubljaš divne krasote. Koliko prekrasnih deklic se razvita pod sinjim vstočnim nebom; a kakim odusevljencem imenovala bi vsaka iz-med njih svojim možem princa Riza-Džafarja-Ogli ali brata njegovega. In prišel bi čas, ko bi se sredi dobrega kana pridružila tolazba, videti in pestovati vnuke.

Tako gulinjivo opisoval je sliko družinske srečo, da se je poslušajoči kan solzil. Obrnjal si se k svojima sinovoma je reklo:

beli smo staroslovensko, izredno glagolsko azbuko, in kratka pravila, kako je treba primarno éiti, to je posamezne érke izgovarjati. To je bilo treba, da bode izgovor povsod jednak. Ta azbukvar sestavil je profesor doktor Ivan Broz, in ker je ta umrl, izdal ga je z nekaj dodatki sam kanonik Karl Paréti. Najprej bolezen, potem smrt bila sta vzrok, da se je azbukvar izdal šele sedaj. To je tudi razlog, da nismo mogli izdati te poslanice, kakor smo želeli, že lani, v letu jubileja sv. Očeta.

Oči in spomin, vajeni la in skemu pismu, poimejo jako hitro ne le pojedine érke in besede, nego tudi celo vrsto latinskega pisma. To ne pojde niti takoj niti hitro onemu, ki se šele uči glagolskemu pismu, in zato se lahko izgubi potrpežljivost. Ali kakor se nikdo ni naučil brez strpljivosti paznosti in marljivosti dobro in hitro éitati latinski, tako se ne nauči niti glagolski. Priporočamo tedaj strpljivost in trdno, nepretrgano vztrajnost v vsakdanjem vežbanji éitanja, dokler se dobro ne priuče oči in spomin. Opuščanje in odlašanje v tem vežbanji more samo skoditi.

Ko se je kdo naučil dovolj jasno in hitro éitati, tedaj naj se uči na pamet znane dele sv. maš. Potem naj počne redno éitati tih sv. maš, in naposled, ko se je v tem dovolj izvežbal, naj preide na petje službe božje, pripravljajoč se še vsaki krat prej doma. To je bilo treba izredno opomniti, da se vrši javna peta maša povsem dostojno.

3. Četudi počnete od dneva, ko prejmete to Naše pismo, vsi jednakomarljivo vežbati se v glagolskem éitanju, vendar se ne izvežbate vse do iste dobe jednakom popolno. Laglje onim, ki so se morsli že v gimnaziji učiti takemu éitanju, lože mlajšim, kakor starejšim; lože onim, ki so manj obloženi z opravki. Zato ne odrejujemo za vse kako določeno dobo; pričakujemo pa od vseh mladih in mlajših duhovnikov, da dosepojo v pol ali najkraje v jednem letu do petja službe božje v jesiku staroslovenskem. Kar se tiče starejših ali bolj z opravki obloženih duhovnov, njim priporočamo, da se ne dajo plašiti težav s početka, ampak da se s trdno voljo poprijevo vežbano v éitanju, in da nadaljujejo brez pretrganja, kar največ morejo. Tako bodo tudi oni dovolj dobro in hitro éitali v jednem letu. Kdor pa tega ne doseže niti v dveh letih, ta ne bo nikdar glagolski dobro éital; ali po našem uverjenju ne sato, ker bi to bila za njih (obči govoreč, ker glede pojedincev je lahko osobnih zaprek) nepremagljiva muka, nego ker bi bilo takim malo brige in vztrajnega truda.

O svečanih priložnostih želimo, da so pojo svečana maša (t. j. z djakonom in poddjakonom) čim prej mogoče, po jednem letu pa povsod in vsakikrat v staroslovenskem jesiku. Dostojno bi pa bilo, da vrši tako mašo starejši svečenik, in zato naj nikdo ne odlaša, marljivo se vežbati v glagolskem éitanju.

4. Ker ne morejo vse svečeniki peti sv. mašo staroslovenski takoj in v isti čas, a ker se med tem mora peti maša v določenih dneh, dovoljujemo, da se pojte, — kjer ni še možno staroslovenski, — tako kakor do sedaj: hrvatski iz ščaveta, ostalo pa, kar je tihega, naj se govori latinski. To pa zato, da se ne opusti v nijednej župniji naš privilegij liturgije slovanske, in da ne nastane kje v ljudstvu kaka zmotnjava, da bi kdo pel latinski.

Kjer bi bila djakon in poddjakon dovolj uvežbana v slovanskem bogoslužju, vendar pa ne še starojski svečenik, ki mu pristoja peti svečano mašo: v tem slučaju dovoljujemo, da pojo svečenik pete dele staroslovenski, tisto pa da govori latinski. To pa velja samo za prvi čas, ko prehajamo na liturgijo čisto slovansko. Ne trpimo pa v nijednem slučaju, ampak zabranjujemo, pri istej maši rabiti tri jezike: staroslovenski, hrvatski in latinski.

5. Ko bodo uvedena v pojedinih župniyah čista staroslovenska liturgija, in ko se bodo peli epistula in evangelje staroslovenski: tedaj se ima v vse one dni, ko morajo dušni pastirji javno propovedovati božjo besedo, najprej prečitati dotična epistula in evangelje glasno in jasno hrvatski iz ščaveta.

6. Verno ljudstvo neveda opazi, da se je promenil hrvatski jezik v staroslovenski: zato mu ima dotični župnik kratko to raztolučiti, vzemši razborito iz te Naše poslanice ono, kar je potrebno in shodno. Ne bojmo se, da nastane radi te promene kakva

zmotnjava v narodu, k večem, še bi ga kdo razburil iz neznanja ali zloba. Zato naj éuvajo dušni pastirji, in sko bi morda opazili kako nenavadno gibanje v ljudstvu, naj precej iščejo, kaj je temu vzrok ali povod, naj skušajo ljudi poučiti in jih umiriti, ter imajo takoj dojaviti ordinarijatu, kjerkoli bi bilo treba.

Morda kdo poreče: zato, ker je jesik staroslovenski tudi v gréko-iztočnej liturgiji, da smo ga odseli. Temu je odgovoriti, da je prejel hrvatski narod ta jesik že pred tisoč leti od slovanskih apostov sv. Cirila in Metodija; da so nam rimski papeži odobrili in potrdili ta jesik v službi božje; da je bilo vse to projek, kot je nastal neurečni raskol gréke cerkve od pravosapostolske rimske in katoličke cerkve; da so rimski papeži čuvali nam v vseh dobah ta stari slovanski jesik in izredno sabranjivali, da so ta ne meša niti z običnim hrvatskim niti latinskim, nego da ostane čist in nepomejan: tako izredno Benedikt XIV. l. 1754. Temu je nadalje odgovoriti: da se je res kašnje utihotapljal iz več usirokov, — posebno radi zmotnjav, ki so nastale proti koncu prošlega stoletja, in zaradi očitnih protivnostij proti sv. Apostolski stolici, radi uporov in vojn, ki so zasegli daleč v devetnajsto našo stoletje, in koji so mnogo predili sv. Apostolsko stolico v njene vrhovnej upravi katoličke cerkve — da se je utihotapljal, pravimo, pri nas v sv. maši jesik hrvatski brez znanja in dovoljenja rimskega papeža. Ali to je bila novotaria, ali ne naša stara, od očetov in dedov nasledjena dedičina. Krivo je tej novotariji pomanjkanje staroslovenskih misalov, in še to, kar se je našlo, bilo je kako mučno éitati, ker je bil tisk zelo nejasen in zapleten. Naši svečeniki so vrh tega misili, da ni velike razlike med staroslovenskim in hrvatskim jezikom, posebno onim, ki je običen v Primorju in po otokih, — kar je tudi istina. Tako se je ukorenil obični hrvatski jesik v sv. maši. A, da to ipak ni bilo pravo in zakonito, in da se je bilo treba povrniti k staroslovenskemu misalu, to jim je jasno govoril tudi sam oni hrvatski ščavet, kojega so se jeli služiti mesto slovanskega misala.

Leta 1824. namreč na Reki izdan ščavet nosi res odobrenje biskupa senjskega in modruškega Ivana Ježića, izdan v Novem Vinodolskem še l. 1819., ali ne kot knjiga, iz koje se ima vse peti, kar se naglas poje v petej maši, ampak kot jednostaven epistular in evangelistar, v kojem se ne nehaja nicesar proti veri in hravnosti. A izdajatelji tega ščaveta, evo, kaj so imeli redi, in rekli so precej na prvem listu: „Pravopis“ pravijo, „to knjige, kakor tudi izgovarjanje . . . najbolj sláže se z glagolskim misalom, ki je jedini potrijen v tem slavnem jesiku od sv. cerkve za narod slovanski ter dovoljen za javno službo božjo.“ Hrvatski ščavet ni imel tedaj služiti kot misal v javnej poteji službi božje, ampak glagolski misal z glagolskim jezikom, to je z jesikom in pismom staroslovenskim, kojega so imenovali glagolskim. Ta slovanski ali glagolski misal bil je tedaj potrijen in dopuščen od sv. cerkve rimske za narod slovanski, posebe za narod hrvatski. Radi tega se je imel zopet uvesti pri nas ne kot kaka nova stvar, nego kot naša lastna starina, kot naša zakonito pravo. Ako v Naših dijecezah to na novo v život uvajamo, ali še hočeš, usimljimo, ne usimljemo nikakor od nikoga drugega, nego od sv. katoličke apostolske rimske cerkve, kojega smo verni sinovi, kakor so bili naši dedi in pradedi. Sv. rimska stolica zapovedala je namreč, da prestane novotaria običnega hrvatskega jezika v svetej maši in da se vrne v porabo slovanski misal, kojega nam je ona podarila, tu dala v novem, in za éitanje v lakšem izdanji.

7. Čim se svečenik toliko izvežba v éitanju slovanskega misala, da lahko dostojo peva sv. mašo, ima to takoj prijaviti temu ordinarijatu. Vrh tega nalagamo vsem podhjakonom, da pregledajo o prilikli vsakoletni vizitaciji v pojedinih župnih avtojega okraja posebno tudi to: dali je glagolski inventar všet v cerkveni inventar, in dali je v obči in koliko prišel v porabo.

S temi odredbami uvajamo tedaj v nov život v Naših dijecezah, Senjskej in Modruškej, sveto liturgijo rimske z jezikom staroslovenskim, in rimski misal na jesiku slovanskem izdan v Rimu leta tisoč osemsto trinadesetega: na večen spomin srečnej podesetletnici biskupovanja slavnega papeža

Leva XIII., na uveljeno svete apostolske stolice v Rimu, na več dant svetima slovenskima apostoloma Cirilu in Metodiju, in na srečno združenje vsega slovanstva v jednej, svetoj, katoličke in apostolske cerkvi.

V Senju, Veliko nočno nedeljo 25. marca 1894.

Juraj, biskup v. r.

Politiške vesti.

Državni zbor. (Poslanska zbornica.) V seji dne 25. t. m. nastal je v poslanski zbornici velik škandal. Med najnovejšimi vestmi v denašnjem sijutranjem izdanju smo sejavili, da so šecksi poslanci stavili nujni predlog, zadovajoč neko naredbo pravosodnega ministra, glasom katere državosloški govor, kateri niso zabeleženi v stenografskem zapisniku (torej vse nemški govor) niso delni prednosti, določene v §. 28, odstavek 4 tiskovnega zakona. Predlog čeških poslancev, utemeljen po poslu. Tučeku, zabeležen, da zbornica posove imunitetu odsek, naj se isti bavi z uprašanjem, ali je omenjena naredba ministra za pravosodje z dne 6. februarja 1894. v soglasju z ostalimi zakoni? Ako ni v soglasju, naj stavi odsek v teklu 3 dni primerne predlage, da se razveljavlji dotična naredba. Poslane Tuček je utemeljil nujnost predloga, sklicevajo se na imuniteto osebe in izjavo poslancev. — Prvi govornik proti nujnosti predloga, Nemec Morre, se je poslužil zares fenomenalnega argumenta, če: sedaj smo tudi mi Nemci na krmilu in smemo tudi mi kaj ukazati. Torej po nasorih naših Nemcev ne treba tu preiskovati, ali je omenjena naredba v soglasju z zakoni, ampak, zadovolja še okolnost sama, da so Nemci na krmilu in da smo — ukazovati. Gospod Morre se pa ne sme čuditi, da so se Čehi in poštenci Nemci najodločnejše uprili takim nekonstitucionalnim in za zbornico samo naravnost nečastnim nazorom. — Posl. Pacák je v imenu svobode prošel zbornico, naj glasuje za nujnost. — Isto tako je poslance Spinčič priporočil nujnost predloga. Zbornica je jedino mesto, kjer je možno svobodno izjavljati svoje menenje. Ako se ta svoboda odvzame Hrvatom, Čehom in Slovencem, potem ne bodo mogli nikjer ved svobodno izjavljati svoje menenje. S tem, da se nemški govor ni beležijo v stenografskem zapisniku, krši se poslovnik; to kršenje je potrdil gospod minister za pravosodje se svojo naredbo. V deželnem zboru istrašek stenografuje se le italijanski. Posl. Mandič je tožil neki zasebnik radi govorja, izstopenega v septemburu leta 1892. Zastopnik te stranke se je obrnil do deželnega glavarja z uprašanjem, ali je posl. Mandič res izustil ta govor. Deželni glavar je odgovoril na to, da v stenografskem zapisniku ni nič zabeleženega o tem. Zastopnik stranke je izjavil na tom, da je lažnjava trditev Mandičeve, da bi bil izustil omenjeni govor. Zaščitale so se pričo, da li je Mandič res izustil oni govor in potem se je vršila glavna razprava. Tu pa je izjavilo sodišče, da naj porotniki odgovore na uprašanje, ali jo Mandič res izustil omenjeni govor. Naprosilo se je ministerskega predsednika za pomoč, ali isti ni storil nicesar. Po naredbi ministra za pravosodje so hrvatski in slovenski poslanci deželnega zabora istraški izročeni njih političkim nasprotnikom. Na to se je — na predlog posl. Krajca — glasovalo po imenih in se je nujnost odklonila z 157 proti 61 glasom. Kot značilno najnavedemo še, da so se ob glasovanju slovenski koaliranci zabeležili iz dvorane. — V isti seji je stavil posl. dr. Laganja nujni predlog radi pomoči onim okrajiem po Istri, kjer je pobila toča.

Delegacije. Skoro gotovo je, da se delegacije sklicejo še le jeseni radi homatij na Ogrskem. V poslanski zbornici se bodo vršile volitve v delegacije dne 2. p. m.

Novela k tiskovnemu zakonu

pride na dnevni red v torek ali sredo. Vedno tiskovnega odseka je vsprejelo to, v kar je privolila vlada, menec, da je v tem vendar le nekoliko napredka. Odpravo kavčijo smatrati je n. pr. kot lep napredek, istotako določilo, da morajo oblasti nasnaniti vzrok zaplembi. S tem se odpravijo mnogi nedostatki in ne todo mogle oblasti zaplenjevati kar meni nič tebi nič. Manjšina odseka pa je odklonila koncesije vladine.

Ministerski predsednik Ogrske, dr. Wekerle, dospel je včeraj na Dunaj, da

poroča vladu o položenju na Ogrskem. Prihodnjo uro še utegnejo določiti o usodi ministerstva Wickerlevega, ako g. Wickerle ne dobi od krone tistih „garancij“, katerih potrebuje, potem mora odstopiti brez pogojno.

Iz Srbije. Vlada je odstavila vse radikalne sodne predsednike, nadomeščali jih z drugimi. Zadnje dni so oficijelna srbska poročila kako gostobesedno govorila, kako so zasečili v Belogradu tajno tovarno za patrono. S takimi bajkami hoče srbska vlada opraviti represije proti radikalni stranki. Radikalni „Odgrek“ odgovarja na to, da dotična tovarna je imela licenco od vlade, da je dobivala smodnik od vlade ter da je „izdelovala“ patrono za Bolgarijo in Turčijo. S to iznajdbo ni nikakor dokazana namisljena zarota. — Arrestovanja radikalcev se nadaljujejo, tako so zaprli posl. Živka Maloparca in dra. Vučovića.

Velikih nemških vaj v vzhodni Pruski udeleži se letos baje tudi ruski cesarjevič.

Različne vesti.

Zbornica in galerija. „Občinstvo“, ki so shajajo ob važnejših prilikah na galeriji naše mestne zbornice, je še na glasu po svoji — aurovosti. Kadar-koli je na dnevnem redu kakor načrno vprašanje, je škandal neizogiven. V sedanji mestni seji (med govorom dr. Sancina), je pa bilo vedenje te „mularije“ (drugače ne moremo imenovati to sodrge) tako škandalozno, gnusno in divjačko, da je celo naša „Triesterica“ stopila iz rezerve v odigled takih zdivjanosti. Prav je srca nam je govoril imenovani nemški list izrekli sumnjo, da mora obstati nekakšna veza med zbornico in galerijo. Tako je mogoči govorje izpostavljeni, oni nočejo, da bi svet misili, da ne pozajmo parlamentarne dobitnosti. Oni nočejo terorizovati slovenske manjšine, krščed jev svobodo govorja; zato pa dopuščajo zmebljajodim licem in tisoč zadovoljnosti, da je terorizuje galerijo. Toda čujejo, kako piše „Triesterica“ o dogodkih zadnje seje: „Opozicijo (slovenske avtovalce) so napadali nezmerno, naravnost zbranjujoč nje govornikom, da niso mogli govoriti. Da so ti viharni prisori mogli narasti do nezmernosti, za to mora odgovarjati gospod Šupan, kateri je prva bladnodušno trpel to razgrajenje, potem pa je v najrazložnejših besedah, sklicevajo se na svoje simpatije, prosil naj mirujejo in pusti govornika, da nadaljuje. S tem pa, da je posaval govornika, naj nadaljuje ne izvijla galerijo, pokazal se je gosp. Šupan — kateri sicer navadno nastopa kot zaščitnik našega „patrio statuta“ — ved kot slabega, pokazal je, da se da vplivati po galeriji ter da priponava svobodo govorja le dotlej, dokler je to ljubo občinstvo na galeriji. V imenu svobode moramo torej odločno protestovati proti postopanju gospoda Šupana. Izvoljeni zastopniki občine so poklicani, da upravljajo občino in varujejo nje interese in o nasprotstvih odločna itak že številno rasmerje. Dokler pa se manjšini krati nje jedino pravo, katero ima bolj akademiko nego praktično vrednost, to je pravo svobodnega govorja, ali se brez brezbrzno gleda, kako se jej odtega ta pravica. dotlej ostane vse parlamentarni representativni sistem le gola fikcija.“

Deželnozobrske dopolnilne volitve. C. k. namestništvo za Primorsko objavila, da se bodo vršile dne 25. junija t. l. dopolnilne volitve za deželni zbor istraški v tehle volilnih okrajih: mestni volilni okraj Piran; mestni volilni okraj Motovun, Buje, Višnje, Oprtalj (volilni kraj Motovun), in za trgovinsko in obrtno zbornico v Rovinju. Vse te tri skupine volijo po jednega poslance.

Tržaški ženski podružnici družbe sv. Cirila in Metoda dodelala je gospodinji Ana Zanierjevi iz Sv. Pavla v Savinjski dolini 10 krov.

Slovenska strokovna šola za mizarstvo v Gorici. Do 28. t. m. odposlalo je 84 gorških občin po svojih poslancih prošnje na ministerstvo, da se osnuje v Gorici strokovna šola za umetno mizarstvo in rezbarstvo s slovenskim poučnim jezikom. Tem občinam pridružila se je posebej še „katoličko-politična Čitalnica“ v Čepovanu, 142 mizarjev v Solkanu pa je prosilo za obrtno in nadaljvalno šolo.

Zahvala poslancu Ferjančiču. Rudarji in kovadi iz Idrije poslali so državnemu poslancu g. dr. Ferjančiču zahvalno adreso, ker je v državnem zboru tako krepko potegnil na njih gmočni položaj.

Občna delavska izobraževalna pravá varstveno in podporno društvo bodo imelo jutri dne 27. t. m. ob 5. uri pop. v gostilni „Gaetano“ Via Giuliani pri Sv. Jakobu občni zbor. Člani so naročeni skrbeti za obilno udeležbo.

Odbor.

Gg. dopisniku prosimo potrpljenja na tem, da nismo priobčili njih dopisov radi preobilice gradiva. Polegoma pride vse na vrsto.

Zolta mrlica v Trstu. Kakor omenjamamo v danšnjem trgovinskem poročilu, pripljal je to dni in Brazilijo v Trst italijanski parnik „Colombo“, naložen s kavo. Med mornarji obolel je bil neki Orlando za zolto mrlico, to znano brasilske kugo. Odpravili so ga takoj v tukajšnjo bohinjšico, v popolnoma osamljen oddelek in še nujno se druge mornarje, 18 letnega Federioja, ki je bil tudi obolel na isto bolesnijo. Oba sta umrli. Danes pripljal se je zdravnik prof. dr. Weichselbaum z Dunaja, da prisustvuje parunu Orlandovega trupla. Dunajski zdravnik je sloveč bakteriolog, ter hodi preiskovati to brasilske bolesen, ne da bi moral v ta namen odpotovati v daljno južno Ameriko. — Zolta mrlica je sicer kušna bolesen, toda domača je le v južni Ameriki in v naših krajih se ne more širiti, ker ji ne vrgajo podnebje. Gotovo nimamo varoka zavidati Brasilje za to kugo, ki vgonobi sleherno leto na tisoče ljudi.

Prečinja do uzmiljenih src. Nač rojak Simon Ciprič, stanujoč v ulici Aquedotto št. 28, V. nastopanje, 25. vrata, obolel je že pred petimi meseci na jako hudi bolesen in še danes ni mislit na to, da bi tako hitro okrovil. Obnemogel je tako, da se jedva drži po konci; o kakem zaslužku seveda še govora ni. In ta nevrečenost je oče sedmoro otrok. Poleg neopisnih telesnih bolečin tare tega zares uzmiljenja vrednega odeta še nezanemska duševna boli, ker nima česa dati jesti svojim nedolžnim otročičem, ne s čim jih oblačiti, da bi mogli zahajati v šolo. (To mu je najhuje, da zanemarjujo šolo). Vrhу vsega tega ga muči skrb, kako plačati stanovanju. Ljudje božji, predočite si grozno položenje te družine in pomagajte jo po svoji moći. Taki revesi so zares „revesi“ — stokrat hujši jim je, nego onim, ki nadlegujejo ljudi po ulicah.

Boljunska čitalnica priredi jutri svojo prvo veselico po še objavljenem programu. Društveni odbor nam javlja, da namreje pozdraviti došlo vnašanje goste ob prihodu v Boljuc. Ker pa prihaja ob nedoljah v Boršt troje vlakov (ob 2. uri 50 m., 4. uri 50 m. in 4. uri 55 m.) in ker utegnejo Bazovički poveči in svetovalski tambarsi priti počasi, bilo bi dobro, da se vse udeležniki snidejo v Borštu v gostilni „Konsumnega društva“ (pri vodi), od koder bi odrinili ukupno v Boljunc ob 5½ ur. ure.

Povske in bralno društvo „Slavco“ v Niemanjih. Pravila tega društva je potrdilo slavno o. k. namestništvo v Trstu. Da hodi to društvo res pospeševati cerkveno in narodno potje — in se tako truditi za daleč v mili dom — pokazalo je že v tem kratkem času svojega delovanja. V krasni romarski cerkvi sv. Jožefa slišali smo že dve novi sv. maši in druge cerkvene pesmi. Isto tako je milo čuti, ko zapoje modan zbor krasne narodne pesmi, kakoršnih se je že mnogo naučil. Tudi, kar se tiče čitanja, vidimo, da je zanimanja. Konec meseca namreje društvo prirediti veselico v društveni sobi pri Ant. Hervatiču. Program priobčimo pozneje.

Ljudske kopelji. Tukajšnje c. kr. policijsko ravnateljstvo objavlja: Za nastopajoče poletje določujejo se občinstvu ljudske kopelji pri sv. Andreju in za svetiljko.

Kopelji so razdeljene za moške, ženske in otroke; mesto za plavanje obmejeno je s plavajočimi tramovi, zunaj katerih ni dovoljeno plavati zaradi varnosti življencev.

Ljudske kopelji nadzorujeta vedno dva čuvanja.

Ljudske kopelji zapirajo se brez pogojno meseca junija, julija in avgusta ob 10. uri zvečer in ob 9. uri tekom meseca septembra.

Ob delavnikih od 5 do 6½ ure populud ostanejo moški oddelek kopelji pri sv. Andreju poleg Lloydovega arsenala in oba oddelka kopelji za svetiljko zaprti občinstvu v izključno uporabo c. in kr. vojčakov.

Da se zabranijo nevarnosti, katero utegno nastati valed kopanja brez potrebnih providnosti v pristanišču in ob obrežju, ter v obrambo določnosti ponavljajo se te-le prejšnje določbe:

1. Prepovedano je kopati se izven omenjenih krajev in v ta namen določenih mest.
2. Kopajoci morajo imeti oblečene vsej hlače za kopanje ali vestaljo.
3. Prepovedano je voditi v kopelj pose konje in druge živali.

Prestopki teh določeb kaznujejo se po določbah obetoječih zakonov.

Zavarovalna družba „Riunione Adriatica di Sicurtà“ v Trstu je imela dne 23. t. m. svoj redni občni zbor. Iz prečitana poročila posnetem, da je tudi pretečeno 55-letno družino delovanje izpadlo na popolno zadovoljnost. Od letih prebitkov odločilo se je rasun pravilnih določeb daljnih 100.000 gld. posebnemu rezervnemu dobičku. Razni rezervni zakladi so prekoračili 19 milijonov gld. in izkazujejo nasproti lančkemu letu prirastek okroglih 1.300.000 gld. Dividenda znaša 62 gld., to je 2 gld. več kot lani.

Pri tem zboru pričela je na dnevni red tudi interpolacija poslanca Kaiserja, glede katere pojasnjuje ravnateljstvo stvar tako-to: Pri obdobjevanju davku podvrženih prebitkov se postavno izločajo dolične svote, za katere se plačuje direktni davek, da se ne obdajo dvakrat; izločajo se pa tudi vse obresti od efektov, ki so postavno davka prosti. Posledica takšnemu izločevanju je, da se v davno-tehničnem smislu izkazuje vedno nekaka zguba uključ raznim prebitkom, kajti pri vseh zavarovalnih družbah se od obresti služajnih bilančnih prebitkov, posebne pri zavarovanju življenja, določuje večji del premijni rezervi, tako, da družbam preostaja le malo del. Tako zgubo v davno-tehničnem smislu naglašalo je ravnateljstvo „Riunione Adriatica“ pred dvema leti v nekem njenem utoku na upravno sodišče, da se jo namreč iz prvega in plačilnega razreda uvrati v drugi, kateremu utoku pa upravno sodišče ni ugodilo iz usiska, kor „Riunione Adriatica“ za radi svojega razširjenega delokroga spada v prvi razred in valed tega se jo mora tudi odmeriti na najvišji davek. Trditov, navedena v interpolaciji posl. Kaiserja, da je družba izkazala pred upravnim sodiščem izgubo in uključ temu plačeval dividendo, odpade valed tega kot notenmeljena. Kolikor se dostajo sklicevanja poslanca Kaiserja na članek lista „Kritische Revue aus Österreich“ omenja ravnateljstvo le to, da je o polovici meseca marca t. l. urednik tega časopisa pri družbi učilil protinjo za precej dobro službo, katera pa mu je bila odbita. Slednjih opozarja še ravnateljstvo, da družbeniki morajo ostati disto mirni nasproti tem glasovom, kajti družba ni prišla še nikoli v nasprotje z nadzorujajočo jo oblastnijo.

To pojasnilo sprejeli so družbeniki se zadovoljnostjo naznanje.

Poskušen samomor. — 14 letna Antonija Mestro, stanujoča v ulici Riborgo hšt. 10, hotela je včeraj končati svoje življenje, izpiši kosarec — petrolja in to valed tega, ker se je bila sprila s svojo sestrico. Domadini so poklicali zdravnika, ki je ispral otroku želodec in odstranil vso nevarnost za njega življenja. — Menda so tudi samomori med otroci pod one „avite culture“, za katero moramo po besedah Mojseja Luzzatta v poslednji seji mestnega sveta hvaliti Boga, da smo v oski dotiki živjo?

Nesreča v Krakovem. Dne 22. t. m. prišlo je v tovorno skladiste na kolodvoru v Krakovem vod vojakov, da povzignejo razne pošiljatve za c. kr. vojaški erar. V tem vrgel je nek vojak tledo smotko od sebe, katera je slučajno padla v sod, napoljen s špiritem, kateri se je hipoma vnel in raspril sod s silnim pškom. Šest vojakov je težko ranjenih.

Grozna nesreča na železnici. Minolega torka pripljal je strojvodja Lukšič na železniški postajo v Svetevetu pri Zagrebu tovorni vlak. Takoj, ko je ustavil vlak, skočil je Lukšič raz stru, da pričrnil nekatero vijke. V istem vremenu pa je trčil zadnji vagon s tako silo ob vlak, da je pomaknil tudi lokomotivo nekoliko naprej. Nesrečni Lukšič padel je pod stroj, katerega kolesa so ga preko želodeca došolovno prerezala. Razpolovljeno truplo pokopali so drugi dan v Zagrebu.

Hlinska preiskava. Včeraj včutraj je prošel policijski kancelist gosp. Krainer hlinska preiskava pri Jakobu in Fortunatu Camerino, stanujočima v ulici Rapicij hšt. 3. — Vzrok hlinske preiskave nam sicer ni znan, toda gotovo se ne motimo, ako trdimos, da je bil političkega značaja. Preiskava menda ni bila brezvečna, ker sta se moralata oba omenjena potruditi na policijsko ravnateljstvo, kjer so ju zaslišali na zapisnik.

Sodnisko. Včeraj vrhla se je pred takojšnjim sodiščem rezprava proti podnačelniku mestnih stražarjev Antonu Šuligoju, kateri je bil dne 18. aprila t. l., kakor smo bili sporodi, iz ljubosumnosti težko ranil svojo soprogano Ano. Obtoženi ni tajil svojega zločina, izgovarjal pa se je na ljubosumnost in na dejstvo, da je bil dotični večer iz sebe ker mu žena ni priznala resnice, kje se je mudila. Ker Šuligoj iskreno obžaluje svoje hudo delstvo, obsojilo ga je sodišče le na 2 mesece težke ječe. — 36 letni Alojzij Okretič iz Pliskovice pri Komnu, bivši poslovodja pri čevljaru Nimmerrichterju dobil je zaradi poneverjenja 2 mesečno ječo. Izneveril je bil, kakor se nači čitatelji menda še spominjajo, svojemu gospodarju 183 gld. 90 n.

— 19 letni čevljarski pomočnik Rudolf Jurca iz Trsta, pristojen v Postojino, obsojen je zaradi javnega nasilstva na 15 mesečno ječo. **Policijaku.** Zaradi ponočnjega postopanja prijeli so stražarji v ulici Belvedere 21 letnega Franja Turščiča iz Logatca, njegovega 26 letnega brata Josipa in 54 letnega Lorenca Caharijo iz Proseka, vsi trije težaki. — Včeraj po polunoči prišel je na zdravniško postajo 37 letni težak Miha Bokjar, stanujoč pri Sv. Mar. Magd. Gornji hšt. 4, da mu je obvezelo rano na levi nogi. Zdravniku je povedal, da ga je ranil nepoznan človek, kateri je zahteval od njega 10 n. in ker mu jih Bokjar ni hotel dati, vrgel ga je preko nizek obmejni stol. Policiji pa o tem napadu ni znano ničesar.

Slovenski Svet od 25. maja, 10. št., ima naslednjo vsebino: Gibanje na Ogorskem. — Ideje modrega Madjara. — Pesmi: Slušao sam. — Maj. — Žalost (Stritarjeva: v latinični in cirilični ter ruski prevodu). — Obiskati. — V času življenja (Ruska izvirna). — Der Königssohn Marko (Razprava. Dalje). — Črnske narodne ženske pjesme. — Literarno pismo II. o Dostojanskem. — Igre in pesmi. Kritična razprava prof. Kuhača. — Curiosa in tabora dr. Mahniča in sodrugo za traveze. — Ruske drobtinice. — Ogled po slovenskem svetu. — Književnost.

Najnovejše vesti.

Dunaj 26. (Poslanska zbornica). V današnji seji je predložil poslanec Kozlovske svoje poročilo o avstro-španjski trgovinski pogodbi, naglašajoč ugodnost iste za Avstrijo in Španijo. Tudi poslanca Burgstaller in Stultz sta priporočila to pogodbo. Stalitz povdarja, da mesto Tržaško goji popolno zupanje do sedanjega ministra trgovine ter se nadeja, da isti izvrši vse, kar je potrebno za povspremenjanje gospodarskih koristi Trsta. Poslanec Kozlovske naglašal je na to veliko škodo, kojo trpi Trst v tekmovanju Reke, Genove, Benetek, izražajoč svojo nadejo, da se zgradijo potrebne železnicne in da se znižajo tarifi takoj, da more Trst tekmovati. — Pogodba se je sprejela na to, kakor tudi rezolucija, s koto se pozivlja vladu povspremati avobodno plovbo ter uvesti neposredno zveze med Tratom in Španijo.

Dunaj 26. Danes se je predložila avstrijski in ogrski poslanski zbornici avstro-ruska trgovinska pogodba. Obo državi sti si šli na roko kolikor je bilo možno. Carina na ruska žita ne sme se povisiti v Avstro-Ogrski, nasprotno se obvezuje Rusija, da bude postopala z avstro-ogrskimi pridelki tako, kakor zahtevajo dolobe rusko-nemške trgovinske pogodbe.

Dunaj 26 Cesar je vprejel danes ogrskega ministerskega predsednika dra. Wenzlerja v privatno avdijencijo.

Kraljevi Gradelc 25. Nocoj skušal se je zaradi umora rodbine Löwy na smrt obsojeni Fran Dinečky ubiti v zaporu. Ko so spali sojetniki, zaletaval se je z glavo ob stol. Poskus se mu ni posrečil in sodišče odredilo je potrebno, da se obsojeni ne usmerti sam.

Rim 25. Glasom privatnih poročil, došlih iz Salerma, je zdravstveno stanje Nicoterjevsko postajo v Svetevetu pri Zagrebu tovorni vlak. Takoj, ko je ustavil vlak, skočil je Lukšič raz stru, da pričrnil nekatero vijke. V istem vremenu pa je trčil zadnji vagon s tako silo ob vlak, da je pomaknil tudi lokomotivo nekoliko naprej. Nesrečni Lukšič padel je pod stroj, katerega kolesa so ga preko želodeca došolovno prerezala. Razpolovljeno truplo pokopali so drugi dan v Zagrebu.

Hlinska preiskava. Včeraj včutraj je prošel policijski kancelist gosp. Krainer hlinska preiskava pri Jakobu in Fortunatu Camerino, stanujočima v ulici Rapicij hšt. 3. — Vzrok hlinske preiskave nam sicer ni znan, toda gotovo se ne motimo, ako trdimos, da je bil političkega značaja. Preiskava menda ni bila brezvečna, ker sta se moralata oba omenjena potruditi na policijsko ravnateljstvo, kjer so ju zaslišali na zapisnik.

mnogo deputacij in potem šlane novoimenovanega kasacijskega sodišča. Iste deputacije in kasacijsko sodišče poklonili so se tudi „kralju“ Milenu.

London 25. Stanje Gladstonovo po prestanti operaciji (imel je namreč mreno na očesu) je povsem in trajno povoljno. Nemški cesar dal se je po nemškem poslaniku grofu Hatzfeldu obvestiti o stanju Gladstonovem.

Buenos-Ayres 25. Policija je pričela na sled neki zaroti. Zaplenila je vod bomb ter zaprla več inozemcev, med temi tri iz Francije, dva iz Avstro-Ogrske in jednega Italijana. Ti so hoteli razpršiti v zrak kongresno poslopje in borzo.

Gospodarsko. Dokazano je dejstvo, da ne stalno spomladansko vreme na organizem in prehod od suhe krmne na pašo mnogo vpliva na naše domače divlji, posebno pa, da se pojavljajo v tej dobi večkrat kužnate bolezni pri drobni živini, praseči, ovčah, kurenini itd. Priporočati je zato, da se o pravem času preskrbijo prezervativna sredstva proti tem, za kar so se dokazala sposobna in dolgo vrsto let. „Kwizid Korneuburški živilorejski praseči, Kwizid restitucijski fluid, Kwizid praseči za prasičo, Kwizid sredstvo proti držki pri oveah, Kwizid praseči za kurenino, kokoši, goši, raco itd.“

ZAHVALA.

Vod odborovega sklepa z dne 25. t. m. izreka podpisano predsedništvo najprisrčnejšo zahvalo gosp. Jakobu Perhavcu na trudnoplom sodovanju in veliki poštovljavnosti, s katero je opravil svoj posel kot državni blagajnik v dobi od leta 1893. do 1894.

Predsedništvo Del. podp. društva.
M. Mandić, predsednik. **M. Kamuščić,** tajnik.

Trgovinski trgovnici.

Budimpešta. Plenica za spomlad 6.7.-6.7. za jesen 7.00-7.01. Koruza za julij-avgust 4.83 do 4.85. Oves za jesen 5.73-5.75. Rž 6.48-6.50.

Plenica nova od 7.7. kil. f. 6.85-6.90, od 7.8. kil. f. 6.95-7.00, od 7.9. kil. f. 7.05-7.10 od 8.0. kil. f. 7.10-7.15, od 8.1. kil. for. 7.20-7.25.

Ječmen 8.55-9.; proso 3.80-4.20.

Dobre ponudbe plenice, povpraševanje živahne.

Pr. dobro se je 85.000 met. stot. Koruza iz Rumeije po stalnih cenah. Druge vrsti žita mlačne. Vreme lepo.

Praga. Nerafinirani sladkor. Za maj 15.35.

Nova roba september 14.80, mlačno.

Domesti pridelki.				
Fizel: Koks	100 K.	9.25	9.50	
Mandoloni		8.50	—	
svetlorudeči		8.50	—	
temnorudeči		—	—	
kanarek		—	—	
bohinjski		9.25	—	
beli veliki		8.50	—	
mali		6.50	—	
zeleni, dolgi		7.—	—	
okrogli		6.25	—	
mešani, hrvatski		5.25	—	
štajerski		5.50	—	
Maslo fino štajersko		88.—	90.—	
Jemčen it. 10		9.25	—	
" 9		9.75	—	
" 8		11.25	—	
Zelje kranjsko		—	—	
Repa		—	—	
Krompir, štajerski		2.60	2.25	
Prose, kranjsko		9.—	—	
Leda, kranjska		—	—	
Spah ogerki		52.55	—	08
Mast operka		55.56	—	

Kava. Zanimanje za Trilados vedno raste, istotako za Domingo in Jamaica. To jo vplivalo na preproste in srednje vrsti Santos, katere so valed tega ostalo zanemarjene in padle za 2 f. — Za drugo vrsti kava pa, ki so sicer ostale nespremenjene, je jaka malo vpranja.

Te danj bilo so prve ponudbe novega Santosa po ugodnih cenah; kar pa ga ni mogoč dobiti pred koncem avgusta meseca, niso to ponudbe npravile nobenega utisa na sedanje cene. Vendar pa ponavljamo našim trgovcem nasvet, da ne kupijo drugo, kakor to, kar baš silno potrebujejo.

Na tržišču prodalo se je tekmo tedna 400 vreč Santos in 400 vreč Ria, prislo pa je iz Brazilja s parnikom "Colombo" 2993 vreč Rio in 9.000 vreč Victoria; iz raznih drugih krajov še 6800 vreč raznih vrst.

Sladkor. Vedno kako mláčen o padajočih cenah. Od zadnjega tedna padlo so namreč cene zopet za ¼ forint.

Riz. Tekom tega tedna prispevala sta za tukajšnjo čistilnico dva velika parnika in sicer iz Bassinea (Kangoon), "Oswestry" z 34.842 vrečami in iz Moulmeina "White Cross" z 40.000 vrečami. — One nznatne kvantitete, ki so se mogle do sedaj izdelati v tržaški čistilnici (ker so baje še nekatero težave s stroji), našlo so precej kupcev med tukajšnjimi letovci, kateri ostanejo, kakor čujemo, stalni načniki čistilnice, kar tudi razumljivo, že zaradi tega, ker čistilnica ne mara nikakor oddajati svojega izdelka v malih partijah, ampak samo na debelo. — Cene indijskih vrst so jake ugodne, a tudi za japonski pridelki raste zanimanje, posebno kar se do staje nove, kako lepo merke ZF AA. — Italijanski je tako stalen; v tem dveh tednov podražal se je za pol forinta.

Južno sadje. Trgovina je popolnoma mrta, izvezni limone, katerih se je prodalo dokaj živahnno 7800 zabolj po boljih cenah, t. j. po f. 2 do 6, kakor je bila že vrst in pomaranče, katerih se je oddalo 2500 zabolj raznih vrst po f. 3 do 7.50.

Olije. Italijanske in ameriške vrsti so stalne, toda brez zanimanja. Bolje je razpoložen trg za gráko, katerega so jo prodalo 650 met. stot. po f. 34 do 38 s carino vred, in albansko (čisto), kojega se je razpoložalo 370 met. st. po f. 34 tor dalmatinsko, katerega se je prodalo 120 met. st. po f. 36.

Domači pridelki. Kakor bi radi bili sporočili kaj ugodnega tej vašni rubriki, vendar ne moremo spregovoriti niti ar in to iz jednostavnega vzroka — ker žalibog ni nikakor napačen prometa.

Trgovina.

Moka in otrobi. Moka. Tudi ravno-kar minoli teden bil je jako mláčen, kakor so bili prejšnji. Kupdije je bilo jako malo, in še ta je bila le na drobno. Cene so povprečno iste, kakor smo jih bili objavili že zadnjič, toda ako bi bilo narodil, moglo bi se doseči izdatnih olajščav, ker so vsi pro-dajalcji jako dobro raspoloženi na prodajo. "Econo" omejil je avto cene povprečno takole: št. 0 f. 14.50; št. 1 f. 14; št. 2 f. 13.50; št. 3 f. 12.75; št. 4 f. 12.25; št. 5 f. 11.75; št. 6 f. 11. (Stevilki 5 in 6 z mali odbitkom); št. 7 f. 9.50. — Mlin v Stražišču zahteva za št. A f. 13, za št. 2 for. 12.25, za št. 3 f. 11.50, št. 4 f. 10.50, za št. 5 f. 10.25 in za št. 6 8.25.

Otrobi. "Econo" je prodal nekoliko svojega izdelka povprečno f. 4.30 z vreč vred. Iz druge roke prodajal so je izdelek miline "Müller & Bäcker" in "Wals" po povprečno f. 4.25 in "Stucki" po f. 4.85. Ne-posredno pa so se prodajali debeli otrobi "Scaglia Romagna" proti oddaji avgusta meseca t. l. po f. 4.60 do 4.70 z vreč vred, levantinski pa po f. 3.60 do 3.80, kakor je že vrst.

Babi otrobi. Po nasilni prodaji oddalo se je početkom tega tedna nekoliko vagonov levantinskogga izdelka povprečno po 3 f. kvintal, z vreč vred. Isti izdelek ponuja se za decembra po f. 3.50, a vendar ne najde kupcev. "Econo" zahteva f. 3.90 za kvintal z vreč vred.

Slanina in mast. Ponudbe, katero prihaja z Ogrsko pravzoreči so nekoliko koncesij v špekulativnih cenah; nasprotno pa se slanina drži dobro in beležimo danes te-le cele: Mast iz Budimpešte v sodih po 200/250, franko Trst, po f. 55.—; v sodih po 100, franko Trst, po f. 55.50; v sodih po 80 kg., franko Trst, po f. 56.—. Slanina: 3 komadi na 100 kg. franko Trst po f. 52.—; 4 kom. na 100 kg. franko Trst po f. 50.—; paprikovana, okajena, železnica Budimpešta, po f. —. Ne-okajena, železn. Budimpešta, po f. —. kv.

Goved. Od 17. do 23. t. m. prodalo se v Trstu 401 volov in 88 krav klavne živine in sicer 100 volov iz Kranjske, 247 iz Hrvatske, 16 iz Istre, 21 iz Dalmacije in 17 domaćih. Plačevali so se: voli iz Kranjske po f. 48 do 48.25; voli iz Hrvatske po f. 46 do 47; iz Istre po f. 47 do 48.—; voli iz Dalmacije po f. 46.— do 47.— in domaći po f. 47 do 48.25; domaće krave po f. 45.— do 47.50 in krave iz Italije po f. 46.— do 47.— kvintal mrto vage.

Seno in slama. Seno I. vrste prodajalo se je v tem tednu po f. 4.10, II vr. po f.

2.95, slama I. vr. po f. 2.90 in II. vr. po f. 2.40 kvintal.

Surovo maslo, jajca in kokoši. Kranjsko surovo maslo prodajalo se je v tem tednu v partijah od 20 do 30 kg. po 84 do 86 nč., v part. od 30 do 50 kg. po 82 do 84 nč., furlansko surovo maslo v part od 20 do 30 kg. po f. 1.02 do 1.04 in v part. od 30 do 50 kg. po f. 1.— do 1.02 kilogram. Tolminsko surovo maslo I. vrsti po f. 1.04 do 1.06 kilogram.

Jajca na debelo po f. 1.80 do 2.35 sto komadov.

Kokoši po f. 1.— do 1.35 komad, piščeta po 85 nč. do f. 1.90 par.

Krompir, navadni, na debelo po 4.— do 7.—, krompir iz Malte po f. 8.— do 10.— kvintal.

"Usojam si naznanjati p. n. občinstvu, da sem v Trstu ulica Acquedotto št. 29 napravil zaloga svojih izdelkov ter Riccardu Sanzinu podelil zastopstvo.

Vinko Majdič
posestnik valjčnega mlina v Kranji"

Ivan Goriup

posestnik na Općinah

ponuja priznano izvrstno vino iz svojih posestev v Rojanu, belo in rdečo, gospodinjstveno vino iz zasebnikom. Za družine v Trstu so dostavi v stanovanje, v sodih od 50 l. naprej, voznino in užitnine prosti, po 32 novč. Za veča naročila po dogovoru. Na željo se dopošlje uzorce s ceno.

Zaloga piva

pivovarne bratov

Reininghaus v Steinfeldu — Gradec

pri 156

A. DEJAKU, junior, v TRSTU

Via degli Artiati št. 8,
zastopnik za Primorsko, Dalmacijo in Levant, ponuja p. n. gospodinjstvom v Trstu in po okolico starozzano steinfeldsko eksportno (Export), čujski (Märzen) in uležano (Lager) pivo, tako v sodih kakor po steklenicah, pod ugodnimi pogoji.

104—30 Ivan Mizzana

C. kr. dvorna lekarna

Ivana Mizzana

VIA CAVANA V TRSTU.

Podpisani naznanji sl. občinstvu, da je provzel gorji omenjen lekarno in dedičev pok. Benedetta Vlach-Miniussija, priporočajo se najtoplej in obljubljajoč natanko postrežbo z umerjenimi cennimi. Članom "Delalskega podpornega društva" pa naznanja še posobej, da mu je odbor istega dovolil sprejemati recepte od njih v slučaju, ačnji takšne društvene zdravniku predpisata. Za slučajno lokarske potrebe so priporoča

104—30 Ivan Mizzana

Gostilna „Al Gallo d'oro“ v Trstu.

Piazza della Pasta (Dogana) toči i strško vino po 28 nč., belo vino po 32 nč., kraljski teran, lastnega pridelka, po 40 nč. liter. — V sodičeh od 25 litrov naprej, franko na dom, po cene, kakor se dogovorio. — Izbrana kuhinja. Vspremo se na obred v večerje po nizkih cenah. — Nadejmo se obilnega obiska bolezni najudanosti

V. Kovačič.

Opatka. Vspremo naročila na vino za trajanje dežele franko železnica Trst po 15 gld. hektl.

Svoji k svojim!

Po neverjetno nizkih cenah v dobre se nova usakovratna

KOLESA (bicykle)

(Model 1894.)

na openki novi cesti št. 18 blizu tovarne piva. Jamči se za vsako kolo 12 mesecov, kadar ne zna voziti nauči se ga brezplačno. Pošilja se na deželo in na vse kraje. Cene so:

The favorite I. gld. 98—

I. Gushion gld. 108—

IV. pnevmatična gld. 160—

V. 16 kg. gld. 170—

Naumann's Germania VII. 14 kg. gld. 230—

Naumann's Germania je najboljši kolo na celom svetu, a v drugih krajih stane 280 gld.

104—2

Dominik Lušin

v Kopru

priporoča svojo veliko zaloga raznovrstne leseno, kakor: trame, žagance, morale, dile, pa tudi opoko, apno, pesek itd.

Naročila izvršujejo se točno in po najnižji ceni.

104—2

SVOJO VELIKO ZALOGO

olja iz oliv

priporoča 3—52

Enrico qm. Carlo Gortan

via Caserma 4, Trst (naspr. pivarni Pilsen)

Škropilnice in žvepljalke inžinirja Živica.

Vsake vrste stroji za kmetijstvo in obrnjenstvo, motorji (gonitelni stroji) na par in s petroljem, pumpe (sesalke) za rabe pri hiši in za vsako drugo potrebo, cevij iz železa, bakra, platna, kavčuka (gume), in pipe, vse kar se potrebuje pri strojih, med tem tudi olje za mazilo se dobiva zmiraj v zalogi tvrdke

104—2

Schivitz & Comp.

(Živic in družb.)

v Trstu, ulica Zonta 5.

OTVORITEV Kopališča Buchler

znanega
boda
v četrtek dne 24. t. m.
Udova Adolfja Buchler.

Tinct. capsici compos.

(PAIN-EXPELLER)

se priroja v Richterjevi lekarni v Pragi

(v zalogi o dlikovane lekarni

Praxmarer v Trstu, P. Grande)

obče poznano bolečine ublažjujoče

drgajanje, dobitva se po večini

lekarn v steklenicah po gld. 1.20.

70 in 40 kr. Pri kupovanju treba

biti predviden v je vprejeti le